

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน
 ชื่อผู้เขียน : นางสาวปรีญา วรรณฤทธิ์
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาเอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิ้มสุวรรณ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลียนแดง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องกระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง แบบบันทึกภาคสนามและแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกขององค์กรประชาชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ คณะกรรมการวัด กลุ่มแม่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ประชาชนผู้ไม่เป็นสมาชิกขององค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังเข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุมของกลุ่มองค์กรประชาชน และร่วมประชุมสภาตำบลอย่างใกล้ชิดเป็นเวลานาน 11 เดือน ข้อมูลได้แยกแยะตามประเด็นที่ศึกษาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลของการวิจัยนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายเชิงวิเคราะห์ ซึ่งสรุปผลได้ ดังนี้

กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมของชุมชน ทั้ง 5 องค์กร ประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ คณะกรรมการวัด กลุ่มแม่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน มีกระบวนการตัดสินใจที่แตกต่างกัน แยกออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนที่คนในชุมชนจัดตั้งกันเอง ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ และคณะกรรมการวัด ประธานซึ่งเป็นผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้รวบรวมสภาพปัญหาของชุมชน จากการได้ฟังการพูดคุยกลุ่มย่อยของคนในชุมชน ได้เห็นความเดือดร้อนของคนในชุมชน จากวิธีการตัดสินใจอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีกลุ่มผู้บริหารองค์กรเป็นผู้กระตุ้นให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้สภาพปัญหา เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องแก้ไข โดยการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ใช้ทรัพยากรภายในองค์กรเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ ได้แก่ แรงงาน การจัดการ เงิน สติปัญญา กำลังความคิด และมีสมาชิกขององค์กรเป็นผู้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนที่บุคคลภายนอกชุมชนริเริ่มจัดตั้ง แต่ประชาชนในชุมชนจัดกิจกรรมกันเอง ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการจัดกิจกรรมติดตั้งไฟฟ้า ถนนสาธารณะของหมู่บ้าน ทั้งสององค์กรมีกระบวนการตัดสินใจ ไม่เหมือนกันเนื่องจากหน่วยงานที่เป็นผู้จัดตั้งองค์กรให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรไม่เท่าเทียมกัน ในกลุ่มแม่บ้านผู้จัดตั้งองค์กรให้การสนับสนุนการดำเนินงานเฉพาะช่วงแรกที่มีการริเริ่มให้รวมกลุ่ม ภายหลังผู้จัดตั้งไม่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์กร คณะผู้บริหารองค์กรจึงริเริ่มจัดกิจกรรมกันเอง กระบวนการตัดสินใจขององค์กร มีลักษณะเหมือนกับองค์กรที่คนในชุมชนจัดตั้งกันเอง สำหรับองค์กรคณะกรรมการหมู่บ้าน หน่วยงานราชการผู้ก่อตั้งให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีหน้าที่เป็นกลไกของรัฐในการพัฒนาชุมชน การดำเนินการขององค์กรในส่วนที่จัดกิจกรรมกันเอง มีกระบวนการตัดสินใจที่จำกัดอยู่ในกลุ่มผู้บริหารองค์กร สมาชิกขององค์กรไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงานขององค์กรไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน มีการเรียนรู้สภาพปัญหาร่วมกันเฉพาะคณะกรรมการ การตัดสินใจไม่สมบูรณ์ ขาดข้อมูลบางส่วน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนเท่าที่ควร ทรัพยากรที่ใช้ในการตัดสินใจเป็นทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน เช่น งบประมาณ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนที่บุคคลภายนอกชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง และจัดกิจกรรม ได้แก่ องค์กรคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการจัดกิจกรรมสร้างเตาอบลำไยและประปาหมู่บ้าน บุคคลภายนอกชุมชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการเป็นผู้มีบทบาทในการนำเสนอปัญหาและตัดสินใจ องค์กรมีกระบวนการตัดสินใจที่ไม่มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกขององค์กรในการวิเคราะห์สภาพปัญหา หาแนวทางมาแก้ไขปัญหา แล้วจึงตัดสินใจดำเนินการเป็นการเรียนรู้สภาพปัญหาความต้องการของชุมชนจากเอกสารข้อมูล ในสาขาการมองของคนภายนอกชุมชน โดยให้ทรัพยากรภายนอกองค์กรเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ ได้แก่ งบประมาณ ความรู้ตามหลักวิชาการที่ทันสมัย วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้นำองค์กรและบุคคลภายนอกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจขององค์กรในการจัดกิจกรรมของชุมชน ประกอบด้วย โอกาสการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดตั้งและจัดกิจกรรมขององค์กร และ โครงสร้างอำนาจในชุมชน โอกาสการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดตั้งและจัดกิจกรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการตัดสินใจขององค์กรประชาชนแตกต่างกัน ความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงแปรผันตรงคือผู้ใดมีบทบาทในการจัดตั้งองค์กรและจัดกิจกรรมมากกว่า ผู้นั้นมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจขององค์กรสูง โครงสร้างอำนาจในชุมชนส่งผลให้องค์กรประชาชนที่ชุมชนจัดตั้งและดำเนินการโดยประชาชนในชุมชน มีกลุ่มผู้มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจขององค์กรอยู่ในกลุ่มผู้นำทางการและผู้นำไม่เป็นทางการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรมากกว่าสมาชิกกลุ่มอื่นในองค์กร โดยมีบทบาทตั้งแต่การนำเสนอปัญหา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขององค์กรและเป็นกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์มากกว่า สมาชิกอื่น ๆ ขององค์กร

Thesis Title : Decision Making Process of People Organization in
the Management of Community Activities

Author : Ms.Preeya Wannarit

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuwan	Chairman
Assist.Prof.Dr.Anurak Panyanuwat	Member
Assist.Prof.Youngyut Plianphadung	Member

Abstract

The purposes of this research, namely, decision making process of people organization in the management of community activities, were to study the decision making process of people organizations in managing the community activities, and factors influencing the decision making process.

This qualitative research employed semi-structure interviewing formats, field-note taking, and observation formats designed by the researcher to collect data. The sources of data were the members of the people organizations, such as saving groups, cremation group, village temple committee, housewife group, and village committee. Additionally, other non-members of those organizations and concerned people were part of this study's informants. The researcher spent eleven months in conducting a number of participant observations in various village activities. The data collected were then classified, and analysed.

This research found that the decision making process of five people organizations, namely, saving groups, cremation group, village temple committee, housewife group, and village committee, were classified into 3 types as follows :

Firstly, the organizations directly established by the people, which consisted of the saving groups, cremation group, and village temple committee, had their presidents from the village leaders. Each of them functioned to gather their community problems from general discussion of the villagers. Then, such information was brought into the specific group meetings for processing their decision making through mutual learning process. The group president functioned to encourage his or her members to discuss, find their solution alternatives based on their self-reliance on their own labour, materials, money, and common benefits.

Secondly, the decision making process of the organizations initiated by the outsiders and conducted by the villagers themselves, lacked of participation from the members in either discussion or learning of their organization problems. The decision making process was mostly made by the committee administrators or by the outside agencies initially established that organization. The organization affairs did not provide any opportunity for the members to have a mutual learning situation appropriately. These types of organization were such as housewife group, and village infrastructure committee. Therefore, the decisions made by the committee were mainly lacking of complete information, and participative actions from the villagers.

Thirdly, the decision making process of the organizations priorily established and conducted by the outsiders was found in the following organizations, namely, village committee, longan-oven building committee, and village water committee. The outsiders were the government officials who mainly fixed roles and functions to initiate the villagers to make decisions. However, the researcher found that such organization members made their decisions with limited learning situations among themselves.

The factors influencing the decision making Process of such three differnt types of people organizations were composed of the participatory opportunity of the community members in initiating and establishing such organizations, and power structure of the community. Those factors resulted in the differences between the decision making processes. Any persons, who had major roles in initiating and establishing their organization, and conducting activities, would have higher influences over that organization's decision making process. The community power structure also resulted in generating formal and informal leaders within the community organizations priorily initiated by the villagers.
